

DURMUŞ BAHAR ESERLERİ ÜZERİNE BİR İNCELEME

A STUDY ON DURMUŞ BAHAR WORKS

Doç. Gonca YAYAN

Gazi Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Bölümü, Resim-iş Eğitimi Ana Bilim Dalı, Ankara/Türkiye
ORCID ID: 0000-0002-2915-3137

Esra KANAL

Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Güzel Sanatlar Bölümü, Resim-iş Eğitimi Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Öğrencisi,
Samsun/Türkiye
ORCID ID: 0000-0002-6947-4912

Cite As Yayan, G. & Kanal, E. (2021). "Durmuş Bahar Eserleri Üzerine Bir İnceleme", International Academic Social Resources Journal, (e-ISSN: 2636-7637), Vol:6, Issue:25; pp:815-826

ÖZET

Sanat, mağara devrinden günümüze kadar geçen sürede, toplumlara bir şeyleri aktarmanın en önemli yollarından biri olmuştur. Yazının olmadığı ya da okuyanın az olduğu dönemlerde ise üstlendiği fonksiyon, çok net bir şekilde belirleyici olmuştur. Bu yönüyle sanat, ister büyü amaçlı olsun veya dinsel, siyasal ve toplumsal mesajlar vermeye yönelik olsun her dönemde ve her toplumda çok önemli bir ifade araç özelliği taşımıştır. Sanat yoluyla aktarılan hikâye, olay, öğüt, propaganda vb. birçok sanat kavramı, sanatı güçlendiren bir etki oluştururken, herkesin kendine münhasır yorumunu özgürce yapabileceği mükemmel bir malzeme olarak da günümüze kadar kullanılmıştır. Dolayısıyla sanat, içerdiği farklı imgeler ve sembollerle iletişim kurabildiğimiz özel bir alandır. Her sanatçı ise bu imge ve sembollerle kendini veya yaşadığı toplumu, tanıdığı pek çok olayı da anlatabilmiştir.

Sanatçılar genel olarak; marjinal, öncü, yerleşik değerler ve kalıplaşmış düşüncelerle barışık olmayan, her daim yenilik peşinde koşan, özgür ruhlu bazen isyankâr, biraz anarşist, biraz da narsist olan ve standart kalıplara sokulamayacak türden insanlar olarak da tanımlanabilmektedir.

İletişim, duygu, düşünce, haber ve bilgilerin akla gelebilecek her türlü biçim ve yolla kişiden kişiye karşılıklı olarak aktarılmasını sağlarken, sanatta insanın duygu ve düşüncelerinde şekillenerek, toplumları kültürel açıdan besleyen en temel kaynak olmuştur. Sanat ve iletişim arasındaki bu ilişkiden yola çıkarak sanatçı Durmuş Bahar'ın eserleri incelenmiş olup, nitel araştırma yöntemlerinden literatür tarama modeli kullanılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sanat, İletişim, Durmuş Bahar

ABSTRACT

From cave age to present day, art has been one of the most important ways of conveying things to societies. In periods when there is no writing or when the reader is scarce, the function it undertook has been so clearly determinant. In this respect, art has been a very important means of expression in every period and in every society, whether it is for magical purposes or to give religious, political and social messages. While many art concepts transmitted through art such as stories, events, advice, propaganda etc. create an effect strengthening the art, it has been used as a perfect material that everyone can freely make their own unique interpretation till present. Therefore, art is a special field that we communicate with different images and symbols it contains. Every artist was able to tell about herself or himself or the events she/he experienced or witnessed with these images and symbols.

In general, artists can also be defined as marginal, pioneering, unconcerned with established values and stereotypes, always looking for innovation, free-spirited, sometimes rebellious, somewhat anarchist, a little narcissistic and non-standardized.

While providing mutual transmission of emotions, thoughts, news and info from individual to individual through any style and means, communication became one of the most fundamental sources culturally feeding societies through getting shapes on human mind and emotions. Based on the relationship between art and communication, works of artist Durmuş Bahar have been examined in this article; and literature scanning model, one of the qualitative research methods, was used in this study.

Keywords: Art, Communication, Durmuş Bahar

1. GİRİŞ

Sanat, insanın düşünsel ve duygusal yaşantısını sembollere dönüştürerek izleyenler üzerinde düşünme ve hoşlanma duygusu yaratan bir etkinliktir (Şenkaya, 2015: 212). Aynı zamanda, toplumsal yapının bir ürünü olup ve toplumlara bağlı olarak gelişip, değişebilen bir olgudur. Toplumsal yapılar her dönem ve her kültürde farklılıklar gösterdiği içinde, farklı sanat türleri çeşitli ortamlarda ve dönemlerde ortaya çıkabilmiştir (Bulut, 2005: 2).

Eski çağlardan beri insanların başkalarının da görmesi için veya kaydedilmesi için istedikleri objeleri, hayvanları sembollerle resimleyerek iletişim olgusunun gelişmesine katkı sağlamışlardır (Artantaş, 2007: 52). Bu sayede insanlarla kurulan iletişim yalnızca sanatı değil, aynı zamanda sanatçılarla da insanların duygu ve düşüncesinde şekillenirken, sanatın farklı alanlarına çeşitli katkılarıyla temel bir kaynak niteliği de taşımıştır (Şenkaya, 2015: 214).

Sanat, aslında duygu ve düşünceleri aktarmanın en etkili yollarından birisi olarak iletişimle iç içe geçmiş bir alan içerisinde yer almaktadır. Böyle bir ilişkide sanatçının öncelikle anlatmak istediklerini sanatsal imge ve sembollerle özel dünyasında kurgularken oluşturduğu bu etkileşimin paylaşımında da yine iletişim ile bir

ilişki içerisine girmektedir. Çünkü sanatçı da kullandığı imge ve sembollerle yaşadığı, tanık olduğu olayları bize anlatırken, izleyicisi ile eseri arasında bir iletişim de kurmaktadır (Hacı, 2012: 3).

1.2. Durmuş Bahar

Günümüz Anadolu coğrafyasında yaşayan pek çok sanatçıdan birisi olarak Durmuş Bahar'da, toplumsal olaylardan yola çıkarak eserlerinde yaşadığı kültür olguları çerçevesinde kadın imgesine, kadının varoluş mücadelesine ağırlıklı olarak yer vermiştir. Eserlerinin merkezinde daha çok dönem kadınlarının kolajları yer alırken, geçmişten bugüne kadar geçen süreçte kadının sorunlarının hiç değişmediğine de farklı göndermelerle izleyicisinin beğenilerine sunmuştur. İzleyicisini resimlerinde bazen bir bulut perdesi içerisinde gezintiye çıkarırken sanatçı, kadının hayallerini, hırslarını, ulaşmak istediği hedeflerini bizlere anlatmaya çalışmıştır. Çoğunlukla sanatçı resimlerinde göz imgesini, kadını ve karga figürünü sıklıkla kullanırken, sürrealist yaklaşım ve kurgularla yapmış olduğu eserlerini, dijital resimleme tekniği ile oluşturulmuştur (http 1).

2. SANATÇININ ESERLERİNDE KULLANDIĞI MOTİF VE SEMBOLLER, RENKLER İLE ANLAMLARI

2.1. Göz

Özellikle güneş tanrılarının sembolü olan göz, algı ve spirütüel aydınlanmayı temsil etmektedir. Göz güneşi, tanrıyı ve tanrının gören gözünü ve her zaman izlenmeyi simgelemektedir. Farklı kültürlerde kimi zaman şansı ve iyilikleri simgelerken, kimi zamanda şeytanı ve kötülükleri simgelediği bilinmektedir. Eski Mısır'da 'her şeyi gören' olarak güneş tanrılarını sembolize eden ilahi bir anlam taşımaktadır (Sevim, 2019: 1844).

2.2. Merdiven

Birçok toplumda önemli bir simge olan merdivenin en temel özelliği bir yükseliş simgesi olmasıdır. Yeryüzünden fizikötesi alemlere geçişi sağlayan bir araç olarak sembolize edilmektedir. Bir varoluş tarzından başka bir varoluşa geçişi olanaklı kılan merdiven, mutlak gerçekliğe giden yolu simgelemektedir. Bazı kültürlerde yer ve gök arasındaki iletişimi sağlarken, bazı kültürlerde ayinlerde ve cenaze merasimlerinde kullanılan bir simge olmuştur (Sümer, 2018: 258).

2.3. Kadın

Özellikle sanatta farklı anlatım şekilleri ve teknikleri ile kullanılan kadın imgesi, yüzyıllar boyunca kimi zaman güzelliğin, kimi zaman günahkarlığın, kimi zaman da dinin temsilcisi olurken, sanat eserlerinde kullanılan vazgeçilmez bir imge olarak da yerini korumuştur (Yayan, 2020: 2087).

2.4. Bulut

Her dönemde farklı anlamlarla yorumlanan bulut imgesi, Rönesans dönemi eserlerinde olayı kutsallaştırmaya yardımcı olurken, Romantik dönemin eserlerinde bir gözlem imgesi olarak manzara resimleri içerisinde de kullanılmıştır. Günümüz sanatçısı ise bulutu duyu organlarıyla hissedilen bir biçimde yorumlamışlardır (Yücel, 2019: 459).

2.5. Kurukafa

Bu sembolle ölüm, fanilik ve hiçlik gibi kavramlara gönderme yapılırken, resim sanatında da en çok kullanılan objeler arasında yer almıştır (Soylu, 2019: 47).

2.6. Karga

Birçok kültürde uğursuz sayılan kargalar, kötü üne sahip bir kuş türüdür. Görünüşünün kara olmasının sebebini ise insanlar, daha çok toplumlarda kötü haber getirmesinden dolayı olduğu inancına bağlamaktadırlar (Büyükkol, 2021: 133).

2.7. Kedi

Köpeklerin aksine kediler özgürlüklerine düşkün hayvanlardır. Ayrıca ahlaksız ve edepsiz olarak tanımlanırlar ve kuralları kasıtlı olarak bozdukları da düşünülmektedir. Olumlu özelliklerinin yanında tekinsiz, şeytani yönüyle de ön plana çıkmaktadırlar (Çağın, 2019: 210).

2.8. Taç

Soyluluk, iktidar, güç ya da hükümdarlık sembolü olarak, sunu eşyası, otorite simgesi ve mezar hediyesi olarak birçok amaca da hizmet etmiştir (Hetto, 2020: 208).

2.9. Kadeh

Memento Mori (fani olduğunu unutma, ölümü hatırla) resimlerinde yaşamın geçiciliğini sembolize etmek için kullanılan imgelerden biridir. Genellikle diğer imgelerle birlikte natürmort resimlerinde kullanılmaktadır. Ayrıca kadeh, geçici hazları ve fani güzelliklere aldandışı da temsil etmektedir (Soylu, 2019: 44).

2.10. Dantel

Bir örgü biçimi olan dantel, sanatçının fikrini ifade eden önemli ve güçlü bir yapıda ve sağlam geleneksel bir örüntüye sahiptir (Atay, 2020: 35).

2.11. Kırmızı

Dikkat arttırıcı, ilgi çekici, hareketlilik sağlayıcı, beyni çalıştırıcı, heyecan verici, salık, canlılık, aşk, zafer hissi, enerji gibi etkiler taşıyan kırmızı, aynı zamanda tutkunun rengidir. Abartılı olarak sertlik, şiddet, tehlike ve rahatsız edici bir ifadeyi de bünyesinde barındırmaktadır (Özdemir, 2005: 393).

2.12. Siyah

Siyah, yası, pişmanlığı, suçluluğu sembolize ettiği gibi aynı zamanda derin sessizliği ve sonsuzluk ya da yapısal kuvveti de sembolize edebilmektedir. Beyazın zıttı ve iyi-kötü, gece-gündüz, yaşam-ölüm gibi varolan doğal ikilemlerin bir diğer rengi siyah olmuştur (Özdemir, 2005: 393).

2.13. Beyaz

Genellikle saflığın, temizliğin rengi olan beyaz, açıklık ve şeffaflık idealini de yansıtmaktadır. Bütün renkleri içinde barındırdığından dolayı da birliğin sembolüdür (Özdemir, 2005: 393).

2.14. Yeşil

Yeşil, genel olarak ağaçların, yaprakların ve çimenlerin rengi olduğu için serinletici ve sakinleştirici bir etkiye sahip bir renktir. Verimlilik, sessizlik, hayat, büyüme, doğa, bilgelik ve inancı çağrıştırmaktadır. Yeşilin farklı ton ve türlerinin farklı duyguları uyandırdığı da bilinmektedir. Kendine saygı, adalet ve güveni temsil eden yeşil renk, abartılması sonucunda otoriter ama küstah ve alaycı bir ifadeye de sebep olabilmektedir (Özdemir, 2005: 393).

3. SANATÇININ ESERLERİNİN İNCELENMESİ

Resim 1: Göz 2 / 50x70 Cm / Fine Art Print / 2019

3.1. Resim 1'in Analizi

Eserde kullanılan öğeler sırasıyla karga, göz, çiçek, tüy, kuşak, defter, vazo, kadın, kadeh, dantel, sandalye, taç, bulut, mercektir. Eserde genellikle pek çok göz simgesi hakimdir. Bir kadın figürü, figürün kafasında büyük bir göz, gözün önünde bir mercek ve figürün elinde kadeh ile kafasının üzerinde bulut resmedilmiştir. Masanın üzerinde göz simgeleri, kitaplar, tüy ve kırmızı renkte bir kumaş ve bir sandalye resmedilmiş olup karga figürü oturtulmuştur. Bir vazo ve vazunun içinde çiçekler ve gözler yer almıştır. Çiçeklerin üstünde küçük boyutta bir merdiven de bulunmaktadır. Karga figürünün kafasında bir taç ve yüzünde bir maske ile ağzında demirden bir göz kullanılmıştır.

3.2. Eserin Yorumu

Sürrealist bir yorumla sanatçı eserinde orta yaşlı bir kadının gözünden hayat sahnesinde yaşanan olayları bize anlatmak istemiştir. Bunu yaparken de sanatçı kadının görmek istediklerini değil de bir mercek altında ne görebilirse ve ona sunulan bir kadehle verilmek istenenlere odaklanmıştır. Eserde klasik elbiseler içerisinde resmedilen kadın figürü aslında hayatının tüy kadar hafif olmasını arzu ederken, boynuna tüylerden oluşan bir boyunluk ile kadının özgürlüğüne de bir sınırlama getirilmiştir. Kadının elindeki kadehe vazunun içinde yer alan gözlerden akan gözyaşları dolmaktadır. Sanatçı vazunun içinde yer alan gözlerle aslında kadının yaşamı boyunca maruz kaldığı sıkıntıları bize anlatırken az da olsa beyaz çiçeklerin yer almasıyla da hala güzel ve temiz duygularının mevcudiyetine de bir gönderme yapmaktadır. Diğer taraftan resimde yer alan klasik ve geleneksel vazo ile bu yaşanmışlıkların sonucunda çaresizce katlanmak zorunda kalmış olan kadının, vazo parçalarının yara bantlarıyla bir arada tutturulmaya çalışılmasından da anlaşılacağı üzere ilişkilerindeki çatlaklara da bir şekilde iyileştirme gayreti söz konusu olmaktadır. Karga ile (her şeyi onun elinde olan ölüm dahil bir canlı, belki de bir erkek) arasında bir bağ kurmaya çalışan sanatçı karganın boynunda boyunluk ve başındaki tacıyla otoriter ve baskın bir karakter resmetmiştir. Kafasına demirden yapılmış bir maske giydirilmiş ve bu maskedeki gözlüğün çıkıntılı olması ile kargayı, etrafından ziyade önüne bakmaya sanatçı resimde yöneltmiştir. Sanatçı resminde karganın çevresinde olup bitenle pek ilgilenmediği, hatta olayları anlamaya çalışmadığı izlenimini de bize vermektedir. Karganın ağzında tuttuğu gözün demirden yapılmış olması ile de kadına karşı sert bir tutumun sergilendiği izlenimini bize göstermektedir. Resimde yer alan kadın için belki de kaçış yolu olarak çizilmiş olan merdivenin uzakta olması ile de hayatın gerçeklerinden kaçmasının bu durumda pek de mümkün olamayacağını sinyallerini bize vermektedir. (Resim 1)

Resim 2: İsimsiz / 70x70 Cm / Fine Art Print / 2019

3.3. Resim 2'nin Analizi

Eserde kullanılan öğeler içinde bulut, merdiven, kâğıttan gemi, su, kurukafa, taç, tüy, şapka, gül, küvet, balon, bina, kedi yer almaktadır. Eserde iki kadın figürü suyun içinde, kadınların gözlerinin önünde bulutlar ve bu bulutları taşıyan kâğıttan gemiler bulunmaktadır. Kadın figürlerinin birinin kafasında şapka ve şapkada tüyler resmedilmiştir. Kadınların göğüs kısımlarında parmaklıklar ve içlerinde kurukafalar, sağ taraftaki kurukafa üstünde bir taçla resmedilmiştir. Kadınların yanlarında merdivenler, soldaki merdivene tırmanan bir kedi bulunmaktadır. Gökyüzünde balonla uçurulmuş bir küvet ve küvetin içinde güller yer almaktadır. En arka kısımda bir şehir manzarası görülmektedir.

3.4. Eserin Yorumu

Eserde geleneksel yapıda biri genç diğeri yaşlı iki kadın figürü dikkat çekmektedir. Kadınların gözlerinin önüne konulan bulutlarla gerçekleri görmeleri engellenmiş olup kâğıttan yapılmış gemilerle de uzaklara gitme arzuları da sadece hayallerde kalmıştır. Başında şapka olan kadının daha yaşlı ve soylu bir havası varken, diğerkadın, daha genç ve özgüvenli bir duruş sergilemektedir. Figürlerin göğüslerinde yer alan kolye gibi tasmlar da (üzerlerine yüklenen sorumluluklar ve tabular) parmaklıkların ardında kurukafalarla resmedilmiştir. Genç kadının tasmaında birden fazla kurukafa üst üste yığılmışken, ölüp giden bütün umutların yok oluşu yanında ve yaşlı kadının tasmaında yer alan kurukafanın tacı ile de bir ömrün sonunda yok olan hayallerinin taçlandırılmasına vurgu yapılmıştır. İki de toplumdaki geleneksel kurallara esir alınırken, genç olsun yaşlı olsun bu kuralların her ikisinin de nasıl bağlandığını veya nasıl katlanmak zorunda kaldıklarını sanatçı bize göstermek istemiştir. Sanatçı her iki figürde yer alan merdivenlerle bu figürlerdeki kadınların ulaşmak istedikleri mertebelere vurgu yapmıştır. Sanatçı, kedi gibi özgür bir ruha sahip olmanın da ancak bir yere kadar olabileceği gerçeğini gözler önüne sermiştir. İki figürün arasında yer alan uçan balon ve pembe güllerle hayalleri, barışı olan özelemleri, beyaz bayrakla da onların uçup giden hayalleri sembolize edilmek istenmiştir. (Resim 2)

Resim 3: Göz / 50x70 Cm / Fine Art Print / 2019

3.5. Resim 3'ün Analizi

Eserde kullanılan öğeler sırasıyla göz, karga, taç, bina, fincan, kadın, merdiven, küvet, maske, kurbağa, kuşaktır. Eserde ağırlıklı olarak göz imgesi yer almaktadır. Kadının yüzünde maske, diğergözünün

bulunduğu yerde küvetle bağlantılı bir göz, saçlarında gözlerden oluşturulmuş ağaç resmedilmiştir. Ağacın tepesinde bir şato ve tacıyla karga bulunmaktadır. Fincandan çıkan ve küvete uzanan merdiven, binanın çatısında bir kurbağa resmedilmiştir.

3.6. Eserin Yorumu

Eserde yer alan geleneksel genç kız figürüyle sanatçı, kafasında yeşermekte olan pek çok gözle canlı bir resim yapmıştır. Genç olmanın verdiği enerjile her şeyin üstesinden geleceğini düşünen bu kadın figürünün arkasında yer alan onun gelecekteki prensi ile arkada kararmış olan kara bulutlarla, şatosunda, kırmızı bayrağın dalgalandığı (sıkıntılar) bir gelecek onu beklemektedir. Dünyaya çıplak gözlerle değil de özel gözlüklerle bakmaya çalışan kadın aslında biraz abartılı bir şekilde gerçeklerden kaçmaktadır. Arkasına eski evini alarak geçmişe set çekmek isterken, kendisini bu tabulardan kurtaracağına inandığı kurbağa prensiyle bir gelecek hayali içinde olup, merdivenle de belli yerlere geleceğinin hayalini kurmaktadır. Gençliğinin yeşeren ümitlerini ve huzuru sembolize eden yeşil yapraklı kolye ile yine bir göz ve göz ardı edilemeyen gerçekler sanatçı tarafından anlatılmak istenmiştir (Resim 3).

Resim 4: Maskeli Dünya / 50x70 Cm / Fine Art Print / 2020

3.7. Resim 4'ün Analizi

Eserdeki kullanılan öğeler içerisinde şemsiye, şapka, kadın, eldiven, kuşak, küvet, merdiven, parfüm şişesi, mektup, karga, tüy yer almaktadır. Eserde şapkalı, yüzünde maskesi, elinde eldivenleri olan ve şemsiye tutan bir kadın bulunmaktadır. Kadının omzunda bir karga başında tacı ile resmedilmiştir. Kadının elinde parfüm şişesi, etrafında merdivenler görülmektedir. Uzakta gelen veya giden bir mektup resmedilmiştir.

3.8. Eserin Yorumu

Eserde toplumun geleneksel yapısı içinde belli sorumlulukları olan ama konuşamayan, gözleri de kapalı bir kadın figürü yer almaktadır. Siyah renklerin ağırlıklı olduğu bu resimde sorumlulukların verdiği sıkıntıları sanatçı, kadın figüründe bir matem kıyafeti, şemsiyesiyle o kara bulutlardan ve sıkıntılardan kurtulacağı inancı içerisinde göstermeye çalışsa da, aslında oldukça mutsuz olarak resmedilmiştir. Sanatçının "Maskeli dünya" adlı eserinde kadın figürünü toplumundaki tabularının bağlı olduğu kurallar karşısında hayallerinin

yıkılması yanında belindeki kırmızı kuşak ve kuşağa bağlı olan parfüm şişesiyle de (cinsellik) kadının sıkıntılarına bir gönderme niteliğindedir. Uzakta görülen uçan balondaki mektupta beklenen ümide ve haberlere olan özlemini sembolize etmektedir. Kısaca hayatın belli bir döneminde kadına yüklenen sorumluluklarla, gerçeklerin geçmiş hayalleriyle aynı olmadığını sanatçı bize anlatmak istemiştir. (Resim 4)

Resim 5: İsimsiz / 50x70 Cm / Fine Art Print / 2019

3.9. Resim 5'in Analizi

Eserde yer alan öğeler sırasıyla göz, karga, kırmızı kuşak, merdiven, geyik boynuzu, tüy ve kapıdır. Eserde tahta kapılar ve kapıların içinde gözler ve gözlere bağlı iplerde dallar yer almaktadır. Kafasında şapka, yüzünde maske ve ağzında kâğıt ile bir karga resmedilmiştir. Resimde kırmızı bir kuşak ve geyik boynuzları görülmektedir.

3.10. Eserin Yorumu

Sanatçı, eserde çocukluğuna gönderme yaparak yere bir çizgi oyunu çizmiştir. Kapıların ardında kalan gözler ile her yerde her durum ve şartta hayatımızda açılan ve kapanan kapılardan yola çıkarak günümüzü anlatmaya çalışmıştır. Ayrıca sanatçı, merdiven ile de geçmiş ve günümüz arasında bir bağlantıyı kurmak istemiştir. Gözlerin (her şeyi izleyen insanlar) ağırlıklı kullanımı ise bir yaprak misali her an her yerde olabileceğimiz ve her şeyi gören, gözleyenlerin hayatımızda olacağından yola çıkarak sanatçı, resimdeki kargaya da (günümüz insanı) kendini koruma isteği doğrultusunda maske giydirilme ihtiyacını hissetmiştir. Yerde çizilmiş oyunun (geçmiş) bittiği yer ile gözün (günümüz) bulunduğu kapıdan geçen kırmızı kuşak, çocukluktan beri süregelen (geleneksel yapı ve kurallar) olumlu ve olumsuz sıkıntıların hala var olduğunu bize anlatmaktadır. Sanatçı, belki de karganın (günümüz insanı) ağzında tutmuş olduğu kağıtla sıkıntılara, çektiği acılara gönderme niteliğinde olabilir. Bu acıların büyüklüğünü sanatçı, bize gözyaşlarıyla göstermektedir. Kapının üstünde resmedilen geyik boynuzlarıyla geçmişin kutsallığına bir gönderme yapılmış olup bulutlarla da insanların hayalleri anlatılmak istenmiştir. (Resim 5)

Resim 6: They Are Not Guest / 50x70 Cm / C-Print, Diasec Mount / 2021

3.11. Resim 6'nın Analizi

Eserde anahtar, kelebek, kadın, kurukafa, çiçek, bina, merdiven, tüy, kırmızı kuşak, salyangoz, taç, uçan bir araç ve karga imgeleri yer almaktadır. Sanatçı, eserde bir kadın figürü kullanmıştır. Kadın figürünün, göğsünün de bir pencere, kafasında bir taç, gözünde bulut, bulutun içinde bir anahtar ve anahtarın üzerinde bir kelebek yer almaktadır. Figürün ellerinin olduğu yerde vazonun içinde çiçekler resmedilmiş olup çiçeklerin içinden de kırmızı bir kumaş parçası çıkmaktadır. Kadın figürü bir şehrin içinde çizilmiştir. Kadının omzunda bir karga, binanın çatısında bir salyangoz ve merdivenin diğer ucunda bir uzaylı imgesi yer almaktadır.

3.12. Eserin Yorumu

Modern ve günümüz kadını eserinde kullanan sanatçı, kadının hayat mücadelesine hayvanların arkadaşlığı ile destek vermiştir. Sanatçı kadın figürünün kafasından çıkan dalın yeşermemiş olması ile bazı ideallerine kavuşup, hatta başına tacını takmış olsa bile yine de mutlu olamadığını bize göstermek istemektedir. Kadın figürünün gözlerinin hafif bir bulutla kapanması (hayalleri) ve bu engelin bir anahtarla aşabilmesi de narin bir kelebek için zor bir durumu ifade etmektedir. Kadın yaşadığı toplumda gerçekleri görmesi bu engelden kurtulması ile mümkün görülmektedir. Çünkü kadının ellerinin bağlandığını ama bunu gizlemek içinde çiçeklerle örtüldüğü görülmektedir. Burada yaşanan şiddet ve çekilen acılar çiçekler arasında yer alan kırmızı bir kuşakla bize anlatılmak istenmiştir. Kadın figürünün omzunda resmedilen karga ise kadının yaşadığı olayların hikayesine eşlik etmektedir. Bulutların içinde gizlenmiş kurukafa ise bize ölümü anlatırken, sanatçı, belki de biraz da olayların tuhaflığına değinmek için bir uzaylı figürü kullanmış ve kadına merdivenle bir çıkış yolu sunmak istemiştir. Kadının göğüs bölümünde bir pencere (gönül penceresi) olması ve kapalı olarak resmedilmiş olması da aslında kadının, geleneklerle sıkı sıkıya bağlı esir olduğu (kalıplardan kurtulamadığı) izlenimi vermektedir. (Resim 6)

Resim 7: Suskun / 50x55 Cm / Dijital Baskı / 2017

3.13. Resim 7'nin Analizi

Eserde kullanılan ögeler içerisinde kadın figürü, kırmızı kuşak, kâğıt, boynuz, çiçek, karınca, bulut, ağaç ve bant yer almaktadır. Eserde bir kadın figürünün ağzı bantlı ve çiçek takılmıştır. Figürün başında bir boynuz ve boynuza bağlı bir kâğıt bulunmaktadır ve figürün vücudunda karınca resmedilmiştir.

3.14. Eserin Yorumu

Sanatçı bu eserinde yine genç bir günümüz kadını ağzı bantlanarak susturulmuş ama çiçek takılmış, gözleri çizilmeyerek hayalleri göremeyen ve başına iliştirilen geyik boynuzuyla da kadının sözde kutsallığına gönderme yapmıştır. Kadın ne konuşabiliyor ne de görebiliyorken, hatta ağzı anlındayken kendini ifade edecek bir yol bulmuş ve isteklerini veya anlatmak istediklerini bir kâğıda ilişirmiştir. Sanatçı kadın figürünün başına dolanan kırmızı kuşakla ise geleneksel kurallara ve yaşanan sıkıntılara vurgu yaparken, boynunda gezinerek ayak izlerini bırakan karınca ile de çalışkanlığına bir gönderme yapmıştır. Arkada görülen yeşil ağaçlar huzuru temsil ederken, bu huzur kadından oldukça uzakta resmedilmiştir. (Resim 7)

Resim 8: Angel / 50x70 Cm / Fine Art Print / 2019

3.15. Resim 8'in Analizi

Eserde bir kadın figürü, kanatlar, bulut, merdiven, uçak, bomba, kuşak, binalar ve karga öğeleri kullanılmıştır. Bir kadın figürü, sırtında kanatları ve kucağında bomba ile resmedilmiştir. Bombanın içinde bir karga resmedilmiş ve karganın başında taca yer verilmiştir. Gökyüzünde bir uçak ile bulutlara uzanan bir merdiven yer almaktadır.

3.16. Eserin Yorumu

Sanatçı, eserinde gökyüzünde görünen savaş uçağından ve kadın figürünün kucağında yer alan bombadan anlaşılacağı üzere kadını bir savaşçı ve aynı zamanda bir kurtarıcı melek gibi yansıtmıştır. Eserde bir kadın figürü melek tasviriyle gösterilirken, aslında kucağında uçaktan düştüğü anlaşılan büyük bir bomba ve içinde başında tacıyla yer alan karga figürüyle, otoriter ve kötü olayların habercisi olarak her an patlamaya hazır izlenimini bize vermektedir. Kadına yine burada kurtarıcı bir rol yüklenilmiş olup gözlerinin önünde bembeyaz o temiz hayallerine gözlerini kapamak zorunda kalmış ve kendini, kara bulutların, kötü ortamın içinde bulmuştur. Eserde yer alan iki merdivenden biri karga figürüyle ilişkilendirilirken, diğeri ise kadının arkasında kalıp o hayallerinin ancak çok uzaklarda, bulutlarda kaldığı izlenimini vererek karamsar bir tablo çizmiştir. Sanatçı, bu kötü olaylara rağmen yeşil ağaçlar ile hala umudun olduğunu, yeniden doğuşun mümkün olabileceği gibi bir düşünceyi de paylaşmak istemiştir. (Resim 8)

Resim 9: Kadın / 50x70 Cm / Fine Art Print / 2019

3.17. Resim 9'un Analizi

Eserde sırasıyla şato, uçan balonlara takılmış bir gemi, kedi, fare, peynir, kadın, merdiven ve korkuluk imgeleri yer almaktadır. Bir kadın figürü, gözlerinin önünde bulut ve gemi, başının üstünde merdiven ve şato resmedilmiştir. Kadının elinde korkuluk, yanında kedi ve peynir yer almaktadır. Zeminde resmedilmiş bir fare görülmektedir.

3.18. Eserin Yorumu

Sanatçının günümüz geleneksel yapıdaki Avrupai kadın figürünü konu aldığı bu eserinde de yine kadının özgürlükleri bağlamında sınırlılıklarının olduğu gerçeği vurgulanarak önüne çeşitli engeller koyulmuştur. Sanatçı, eserlerindeki kadın figürlerini her ne kadar Avrupalı ya da Batılı olarak nitelese de kadınların sorunlarının ortak bir noktada buluştuğuna vurgu yapmıştır. Eserde kadın figürünün baş kısmında bir şato resmedilmiş olup bu şato ile kadının evini, belki ailesini hep ön planda tuttuğunu ve kalıplar içerisinde sıkışıp kaldığı gösterilmiştir. Gözlerinin önüne engeller konulurken, hayallerine de ulaşmasının tek yolu olarak gösterilen merdiven ise uzakta yer almış olup ucu da kapalıdır. Kadın figürünün elinde küçük ve etkisiz bir korkuluk figürü yer almış olup sözde gelecek olan kötü olaylardan bu figürle kendini korumak isteği ifade edilmiştir. Kadının yanında yer alan kedi ise kadının hem yoldaşı hem de koruyucusu rolünü üstlenmiştir. Kadın figürünün arkasını döndüğü ve artık pek dikkate almadığı sağ alt köşedeki bir fare figürü ise peynire doğru (arzuları) bakmaktadır. Fakat kadını kedi, her türlü olaylardan korurken, fare de emeline kavuşmamaktadır. (Resim 9)

4. SONUÇ

Sanatta kullanılan imge ve sembollerin ne kadar güçlü olduğu ve insanlar arasında nasıl etkili bir iletişim sağladığına güzel bir örnek olarak Durmuş Bahar'ın bu çalışmalarında görmekteyiz. Başarılı Türk resim sanatçılarından birisi olan durmuş Bahar'ı incelediğimiz dokuz eserinden yola çıkarak belirli figür ve imgeleri ağırlıklı olarak kullanırken farklı bir bakış açısıyla bizlere geleneksel yapı içinde yer alan Avrupai tarzdaki günümüz kadınlarını ve problemlerini yansıtmaya çalışmıştır. Kadın figürlerinin yer aldığı

çalışmalarında sanatçı sıklıkla resimlerde karga, bulut, göz ve merdiven gibi imgeleri kullanmıştır. Belirli bir dönem kadınlarını ve onların sıkıntılarında resmederken sanatçı, kadının yaşamındaki zorlukları bazı kompozisyonlar içinde bize yansıtmaktadır. Sanatçı tarafından, her ne kadar dönemler, mevkiler veya kadınlar değişse bile yaşanan sıkıntıların ortak olduğu ve geçmişten günümüze kadar hala devam etmekte olduğu anlatılmak istenmiştir. Resimlerde bu sıkıntıları kimi zaman kadınların gözlerinin önüne engeller koyarak, kimi zaman karga figürü ile, kimi zaman da ağızlarını kapatarak bize yansıtmıştır.

Gözlerin her yerde olduğu bu resimlerde Durmuş Bahar, aslında hayatımızın içinde hep böyle bizi izleyen, yaptıklarımızdan her daim haberdar olan ve bunlara kimi zaman engeller koyan insanların olduğuna da vurgu yapmıştır. Kadınların hayallerine ulaşmak için verdiği çabaları merdiven imgesi ile anlatılmak istenirken sanatçı, figürlerde gözlerin olmaması ile de her zaman bu hayallere ulaşmanın önünde engellerin olabileceğine de gönderme yapmıştır.

KAYNAKÇA

Artantaş, C., & Yılmaz, O. (2007) *Ülkemizde Kentsel Peyzaj Tasarımında Kullanılan İletişim Araçları Üzerine Bir Araştırma* (Doctoral dissertation, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı).

Atay Yolal, C. (2020). Dantel Öğesinin Özgün Seramik Yüzeylere Yansıması.

Bulut, M. H., & Gündüz, M. (2005). Âşık Veysel'in Türkülerinin Çok Boyutlu İçerik Çözümlemesi.

Büyükkol, S., & Öztütüncü, S. (2021) Türk Mitolojisindeki Karga/Kuzgun İmgisinin Çağdaş Türk Resim Sanatına Yansımaları. *Motif Akademi Halkbilimi Dergisi*, 14(33), 131-145.

Çağın, Ş. (2019). Resimden Edebiyata Kadın Ve Kedi. *Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(01), 209-226.

Hacı, E. (2012). İletişim ve sanat ilişkisi açısından İstanbul'daki özel müzelerin iletişim faaliyetlerine yönelik bir inceleme.

Yayan, G. & Karakuş, B. (2020). Mustafa Ayaz Resimlerinde Sanat Nesnelерinin ve Renklerin Anlamları. *Journal of Social and Humanities Sciences Research*, 7(56), 2085-2096.

Sevim, K. (2019). Gözün Sembolik Kullanımı ve Türk Seramik Sanatına Yansımalar. *İdil Sanat ve Dil Dergisi*, 8(64), 1843-1855.

Soylu, R. (2019) Resimde Ölüm Ve Fanilik İmgelerinin Göstergebilim Çözümlemeleri Özet.

Sümer, N. (2018). Mitolojik ve dinsel bir yükseliş simgesi olarak merdiven motifi. *Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi (ÇÜİFD)*, 18(1), 257-269.

Özdemir, A. G. T. (2005). Tasarımda Renk Seçimini Etkileyen Kriterler. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14(2), 391-401.

Hetto, O. (2020). Bizans Resim Sanatında Soyluluk ve İktidar Sembölü "Taç Tasvirleri". USBIK 2020 3. Uluslararası Sosyal Bilimler Kongresi Tam Metin E-Kitabı. 206-217

Şenkaya, Ö. (2015). Sanatın Doğuşunda İletişimle Aralarındaki Varoluşsal Birliktelik Ve Sanat Eyleminde Psikolojik İletişimin Önemi. *Atatürk İletişim Dergisi*, (8), 207-226.

Yücel, B. (2019). Rönesans Döneminden Günümüze Bulut İmgesi. *Sanat ve Tasarım Dergisi*, (23), 441-462.

http 1. <https://www.instagram.com/p/COI2v2dgWnL/>

Görsel Kaynakça

<https://www.arttv.com.tr/sanatici/durmus-bahar>